

Česká meteorologická společnost

Informační VĚSTNÍK

číslo 2/2019 (102)

prosinec 2019

Vážení členové a příznivci České meteorologické společnosti,

Omlouvám se, poněkud se nám opozdilo vydání druhého letošního čísla, takže mi dovoluňte, abych vám v předvečer Štědrého dne hned na začátku našeho úvodníku popřál klidné prožití vánočních svátků, ruch konce pracovních dní končícího roku 2019 necht' vystřídá pohoda a spokojenost, do nového roku 2020 pak hodně štěstí, zdraví a úspěchů v osobním i pracovním životě.

Příští rok bude poněkud významnější i v životě naší Společnosti. Tentokrát se nejedná o žádné jubilejní výročí, nicméně skončí funkční období současných výborů poboček i hlavního výboru Společnosti, v jarním období by tedy měly proběhnout ve všech pobočkách volby do těchto výborů. Bylo by žádoucí vedle zkušených členů vtáhnout do dění Společnosti i novou mladší krev, s novými iniciativami a časovými možnostmi. Mimochodem, to je jeden z hlavních problémů i pokud jde o členskou základnu, až na některé výjimky se mladí do členství ve Společnosti nijak nehrnou, a tak počet členů systematicky klesá. Při organizaci akcí Společnosti, např. takových pražských Hovorů, kterým se věnuji již notnou dávku let, se setkávám až na výjimky se stále častější neochotou podělit se o nové poznatky a výsledky, kterých by, jak by se mohlo zdát s ohledem na řešené projekty a aktivity, mělo být spíše stále více. Ruku v ruce s tím je zřejmý významně se snižující zájem o účast na těchto akcích, opět zvláště pokud jde o mladší generace. Samozřejmě, jsou to hodně spojené nádoby. Nově budeme muset např. také hledat náhradu za hospodáře Společnosti, k. Petra Skaláka, který se po dlouhých letech odpovědného plnění povinností vyplývajících z funkce rozhodl svoje působení z časových důvodů ukončit.

Stesky nad začátkem letošní zimy bychom asi mohli vynechat - že si na takový průběh zimy zřejmě musíme zvykat, to jsme tady již zmiňovali vícekrát. Nakonec i před pár dny ve večerní televizní diskusi zmínil k. Radim Tolasz posun k novým „normálům“ počasí, které budou kodifikovány s koncem příštího roku klimatickým třicetiletím 1991-2020. Současné sněhové zpravodajství z lyžařských středisek sice místy ukazuje zelenou, zvláště v Krkonoších, nicméně vždy je to pouze maximálně několik málo sjezdovek z jinak bohaté nabídky větších středisek, záběry z nižších poloh s pouhými zbytky sněhu nastříkaného v průběhu prvních mrazů příliš nadějí na zimní radovánky nedávají. Ani předpověď zatím neslibuje nějakou radikální změnu. Někde jsou asi opravdu nepoučitelní.

Abychom si jenom nestěžovali, léto bylo, jak se patří, tedy vlastně velmi extrémní, neboť rekordní, alespoň u nás, červen nejteplejší od r. 1961, jak nás poučil k. Michal Žák

v rámci přednášky na Hovorech. Také by se zde dala připomenout aktualita minulých týdnů, tj. COP25, která proběhla v Madridu s ne příliš úspěšným výsledkem a posunutím nadějí na příští rok do Glasgow. Tak uvidíme, jestli se dočkáme nějakého posunu v dohodách. Dvě speciální zprávy IPCC z letošního roku hovoří dost jasně a asi nechceme, aby se rekordy do budoucna neustále opakovaly.

Uvnitř čísla najdete tradiční podrobnou informaci o letošním výročním semináři na téma „Předpověď v hydrometeorologické službě“, který se dle mého názoru docela vydařil, vrátili jsme se k tradičnímu formátu, což umožnilo vedle odborného programu i čas na neformální setkání a diskuse. Značnou zásluhu na úspěchu semináře mělo organizační zajištění a místo semináře, které bylo v rukách ostravské pobočky s osobní iniciativou k. Pavla Lipiny, za což jemu i jeho týmu patří náš dík. Rovněž se můžete seznámit s představou o semináři v roce příštím, kde ovšem ještě není definitivně rozhodnuto.

Vážení členové a příznivci meteorologie, máme se tedy snad v novém roce na co těšit, za výbor ČMeS vám k tomu přeji hodně štěstí a úspěchů a k nadcházejícím vánočním svátkům ještě jednou pohodu a klid.

Tomáš Halenka

Připravujeme:

Seminář ČMeS 2020: Kvalita ovzduší – minulost, současné aspekty a budoucí vývoj, tradičně tři dny, předběžně v týdnu 21-25. září 2020, směřováno do Krušných hor či Podkrušnohoří, s plánováním možností exkurze na observatoř Tušimice

Seminář ČMeS 2019: Předpověď v hydrometeorologické službě

Ve dnech 23. až 25. září se uskutečnil výroční seminář České meteorologické společnosti organizovaný ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem, Univerzitou Karlovou v Praze a Ústavem fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i., tentokrát na téma Předpověď v hydrometeorologické službě.

Letošní téma bylo věnováno především nástroji relativně novějšímu, a to numerické předpovědi počasí, která si v letošním roce může připomenout výročí 70 let od prvního úspěšného pokusu. Dnešní podoba je samozřejmě výrazně odlišná a řada příspěvků ukázala současné možnosti nastoupené cesty numerického modelování, a to i mimo původní základní směr předpovědi termobarického pole. Mimochodem, před 30 lety bylo publikováno použití tohoto nástroje jako regionálního klimatického modelu, které i u nás umožňují poskytovat podrobné informace o klimatické změně.

Téma vybrané pro tento rok reprezentuje fakticky základní cíl a úkoly kompletní palety zaměření v meteorologii, klimatologii, čistotě ovzduší i hydrologii, a je tedy i jedním z hlavních úkolů ČHMÚ, čímž jsme dali prostor i k připomenutí 100. výročí založení československého Státního ústavu meteorologického v Praze.

Seminář se konal v příjemném prostředí Wellness hotelu Hluboký dvůr v Hlubočkách, Hrubé Vodě (<http://www.hlubokydvor.cz>), kam se přihlásilo celkem 54 účastníků, i když jich nakonec dorazilo jen 45. Uspořádání semináře se po čtyřech letech ujala ostravská pobočka ČMeS a ČHMÚ. Na semináři zaznělo celkem 22 příspěvků ve čtyřech sekcích: Numerická předpověď počasí, Organizace předpovědní služby, Předpověď kvality ovzduší a Speciální předpověď. V pondělní sekci Numerická předpověď počasí zaznělo 5 příspěvků, stejně tak jako v sekci Organizace předpovědní služby. V úterý dopoledne v největší sekci Předpověď kvality ovzduší zaznělo celkem 7 příspěvků. Páteční dopoledne bylo věnováno sekci Speciální předpověď, kde bylo předneseno opět 5 příspěvků.

Krátce po 14 hodině seminář zahájil předseda Společnosti a zástupce MFF UK Praha doc. Tomáš Halenka. Za organizátory účastníky přivítal Pavel Lipina. Za spolupořádající partnery seminář pozdravil Ing. Petr Tušil (ředitel pobočky ČHMÚ v Ostravě) a za ÚFA AV ČR doc. Dana Řezáčová. Po skončení pondělního odborného programu Společnost pozvala přítomné na společný večer s rautem.

V úterý dopoledne se také jako obvykle konalo Valné shromáždění společnosti. Pro malý počet účastníků bylo podle stanov jednání Valného shromáždění přerušeno a pokračovalo po skončení dopoledního odborného programu semináře. Valné shromáždění řídil předseda Společnosti. Stručně informoval o hospodaření Společnosti, o chystaných personálních změnách ve vedení (hospodář, revizor). Vyzval členy k námětům na téma příštího semináře, který bude zároveň seminářem volebním.

Úterní odpoledne bylo vyhrazeno pro exkurze. Skupina 14 účastníků a tři auta, se vydala na profesionální meteorologickou stanici na Červené hoře u Libavé. Účastníky exkurze stanic a meteozařádkou provedl Ing. František Putala, vedoucí stanice a pozorovatel ve službě Leo Dobiáš. Na stanici jsme se zdrželi více než 1,5 hodiny. Účastníci se zajímali o přístrojovou techniku, náplň práce a celkový chod stanice.

Většina účastníků využila krásného podzimního počasí k vycházce po okolí hotelu, návštěvě zříceniny hradu, či sběru hub. Středeční dopolední program (5 prezentací) byl zakončen před polednem krátkým zhodnocením semináře. V samém závěru účastníci poděkovali organizátorům a předseda Společnosti poblahopřál Nataši Slabé, která tento den oslavila své 84 narozeniny. Po obědě se účastníci rozjeli domů.

V rámci semináře proběhlo jednání o mediální spolupráci a podpoře České meteorologické společnosti Tiskovým a informačním oddělením Českého hydrometeorologického ústavu.

Výročního semináře se účastnili 3 čestní členové společnosti. Po delší době seminář ČMeS navštívil doc. J. Kopáček a

RNDr. K. Krška. Paní doc. Řezáčová patří mezi pravidelné účastníky výročních seminářů.

Touto cestou bych rád poděkoval kolegům z ostravské pobočky za pomoc při přípravě a organizaci semináře. Roman Volný (příprava semináře), Vladka Volná (organizační zajištění a administrativa semináře), Mirek Řepka (příprava exkurze na Červenou a promítání prezentací) a František Putala (průvodce stanic na Červené).

Odborný program semináře

Numerická předpověď počasí (moderátor sekce: Pavel Lipina):

TOMÁŠ HALENKA (KFA MFF UK): Od myšlenky k realizaci a současné podobě

RADMILA BROŽKOVÁ (ČHMÚ): Nová provozní verze modelu ALADIN ve vysokém rozlišení

PETR ZACHAROV, MILOSLAV MÜLLER, MAREK KAŠPAR, VOJTĚCH BLIŽNÁK (ÚFA AV ČR): Prediktabilita silných sražkových událostí

TOMÁŠ HALENKA, MICHAL BELDA, PETER HUSZÁR, JAN KARLICKÝ, TEREZA NOVÁKOVÁ (KFA MFF UK), **KRYŠTOF EBEN, JAN GELETIČ** (ÚFA AV ČR): Urbanizovaná předpověď pro Prahu – projekt URBI PRAGENSI

LUCIE POKORNÁ (ÚFA AV ČR): Předpověď budoucího klimatu - známé a neznámé nejistoty v modelech

Organizace předpovědní služby (moderátor sekce: Tomáš Halenka):

FRANTIŠEK ŠOPKO (ČHMÚ): Meteorologická předpovědní služba ČHMÚ v roce 2019

EVA PLÁŠILOVÁ (ČHMÚ): Systém integrované výstražné služby ČHMÚ

PAVEL LIPINA (ČHMÚ): Meteorologie a klimatologie na pobočce ČHMÚ v Ostravě – historie a současnost

KAREL KRŠKA: O počátcích antropofenologie a jiné divné příběhy

PETR ŠTĚPÁNEK (Ústav výzkumu globální změny AV ČR): Výhled budoucího klimatu v ČR jako podklad pro adaptační strategie

Předpověď kvality ovzduší (moderátor sekce: Stanislava Kliegrová):

ONDŘEJ VLČEK (ČHMÚ): Operativní předpověď kvality ovzduší modelem CAMx na ČHMÚ

JOSEF KEDER (ČHMÚ): K možnosti předpovědi kvality ovzduší metodami umělé inteligence

PAVEL JŮZA (ČHMÚ): Vertikální profil mezní vrstvy - předpověď rozptylových podmínek a předpověď pro hory

BLANKA KREJČÍ (ČHMÚ): Přehled přístupů k prezentování prognóz kvality ovzduší

ROMAN VOLNÝ (ČHMÚ): Smogový varovný regulační systém (SVRS) v předpovědní službě ČHMÚ

VLADIMÍRA VOLNÁ, LEONA VLASÁKOVÁ (ČHMÚ): Znečištění ovzduší na území ČR v roce 2018

JÁCHYM BRZEZINA, ADÉLA SVEJKOVSKÁ (ČHMÚ): Vývoj koncentrací přízemního ozonu na vybraných stanicích imisního monitoringu v České republice, jejich korelace s meteorologickými prvky a s tím spojená možnost odhadu denní maximální koncentrace O3

Speciální předpověď (moderátor sekce: Radmila Brožková):

MARTIN NOVÁK (ČHMÚ): Biometeorologická předpověď ČHMÚ

ALENA KAMÍNKOVÁ, ONDŘEJ KOSÍK, VERONIKA ŠUSTKOVÁ (ČHMÚ): Možnosti využití DBS CLIDATA pro hydroprognózu

MILOSLAVA STAROSTOVÁ (ČHMÚ): Příklad přívalových srážek dne 6. 6. 2019 v jižních Čechách (prezentovala Eva Plášilová)

KATEŘINA SKRIPNIKOVÁ, DANIELA ŘEZÁČOVÁ (ÚFA AV ČR): Radarová detekce krup - prognostické využití

PETR ZACHAROV, ZBYNĚK SOKOL, PAVEL SEDLÁK, VOJTĚCH BLIŽŇÁK, PETR PEŠICE (ÚFA AV ČR), MARTIN TOMÁŠ (ČHMÚ): Předpověď teploty a stavu silnic v zimním období

V době konání semináře byl k dispozici účastníkům semináře tradiční sborník abstraktů s programem semináře. Velké poděkování za jeho přípravu a tisk patří Tiskovému a informačnímu oddělení ČHMÚ a jeho tiskárně. Více informací, fotodokumentaci, prezentace a sborník abstraktů v pdf formátu najdete na stránce semináře: <http://www.cmes.cz/cs/seminar2019>.

Za organizační výbor semináře

Pavel Lipina

Výroční seminář v roce 2020

Při večeri v Hlubočkách po našem Valném shromáždění jsem seděl s dr. Kederem a v rámci diskuze mě napadla možnost exkurze na obnovenou a zmodernizovanou observatoř v Tušimicích v rámci eventuálního příštího výročního semináře. Že si to tušimická observatoř zaslouží, o tom není pochyb, a že se k takové exkurzi hodí téma kvality ovzduší, to je rovněž docela zřejmé. Snaha získat více účastníků na naše výroční semináře, tedy najít témata dostatečně otevřená co nejširšímu spektru oblastí naší vědy či našich zájmů, platí i zde, s kvalitou ovzduší samozřejmě souvisí meteorologické podmínky, v dlouhodobém vývoji je zde i spojení s vývojem klimatu, mj. i městského, nemluvě o relacích s některými emisemi plynů či jejich produkce. Takové by tedy mohlo být i téma pro příští rok, předběžně diskutované, i když zatím ne definitivně rozhodnuté, tj. „Kvalita ovzduší – minulost, současné aspekty a budoucí vývoj“. Očekávány by mohly být příspěvky i z dalších institucí, které mají k dané problematice co říci, např. Státní zdravotní ústav apod. Vedle samotných odborných příspěvků o kvalitě ovzduší, jejím pozorování, analýze a statistickém zhodnocení v minulosti, z pohledu jejích zdrojů i současných aspektů a důsledků, především na zdraví obyvatelstva, zemědělské produkce či ekosystémů, jakož i o předpovědi a budoucím dlouhodobějším vývoji, samozřejmě i ve vazbě na meteorologické či klimatické podmínky. Jistě budou vítány i příspěvky k pravidlům a organizaci výstražné služby a opatřením ke zlepšení kvality ovzduší.

Tento výroční seminář by se mohl konat jako již tradičně třídní v září (předběžně nejspíš v týdnu 21.-25. září 2020), místně nemáme příslušnou pobočku Společnosti, nicméně s organizací je ochotna pomoci ostravská pobočka, samozře-

jmě i pražská a předběžný příslib je i z pobočky ČHMÚ v Ústí nad Labem (k. Richterová a k. Novák), jako místo konání by se hodilo něco v rozumně dojezdové vzdálenosti od tušimické observatoře. Doufejme, že by s tímto tématem mohlo najít cestu na výroční seminář v příštím roce široké spektrum nejen členů ČMeS, ale i řada dalších odborníků či zájemců, nabízelo by se oslovit i administrativní pracovníky či pracovníky samospráv zatížených regionů.

Tomáš Halenka

Vznik Československého státního ústavu meteorologického

Při zániku rakousko-uherské monarchie bylo nutné zřídit také v naší republice ústředí, které by převzalo v oblasti státu veškeré práce ústavů ve Vídni a Budapešti (Centrální ústav pro meteorologii a geodynamiku založený v roce 1851). Při řešení tohoto úkolu činila potíže otázka kompetenční. O klimatologii a prognózu mělo velký zájem zemědělství, na hydrologii a užitou meteorologii v letectví veřejné práce a také vojenství. Po velkých diskusích byl zřízen Státní ústav meteorologický s přičleněným vojenským odborem, podřízený Ministerstvu školství a národní osvěty. Ministerstvo veřejných prací zřídilo Státní ústav hydrologický a Ministerstvo zemědělství Státní ústav bioklimatický. Pro obory seismika a zemský magnetismu, které byly v Rakousku-Uhersku přičleněny k meteorologickému ústředí, byl u nás zřízen Státní ústav pro geofyziku při Karlově univerzitě.

Služba hydrologická, spravující také síť srážkoměrných stanic, měla již za Rakouska-Uherska v jednotlivých korunních zemích svá střediska, tj. zemská oddělení hydrografická při místodržitelstvích, vybavená personálem. To jí jistě usnadnilo přechod k samostatné službě.

Počátky organizace civilní meteorologické služby se datují od 5. dubna 1919, kdy byl přidělen ministerstvem školství a národní osvěty státní hvězdárně v Praze a pověřen organizováním a výkonem státní služby meteorologické bývalý adjunkt Ústředního ústavu pro meteorologii a geodynamiku ve Vídni a docent meteorologie a klimatologie na české vysoké škole technické v Brně Phil. Dr. Rudolf Schneider, který měl více než 13leté zkušenosti na ústředním ústavu meteorologickém.

Ministr školství a národní osvěty, opíraje se o rozhodnutí ministerského rady ze dne 9. prosince 1919 č. 26.314 schválil vnesením ze dne 14. ledna 1920, č. 580 n. o., stanovy Československého státního ústavu meteorologického.

„Úkolem jeho jest shromažďovati a vědecky zpracovati pozorování meteorologická z celé oblasti státu československého, pěstovati a všemožně podporovati bádání meteorologická, účastniti se mezinárodních výzkumů v oboru meteorologie, činiti denně na vědeckém podkladě předpověď povětrnosti a vydávati úřední dobrodání na dotazy úřadů a soukromníků.

Za tímto účelem převezme meteorologický ústav všechny dosavadní veřejné meteorologické observatoře a stanice, nebo zřídí podle potřeby nové.

Všechny stanice podléhají doзору pražského ústředí, jehož úředník, pokud možno, jednou do roka navštíví každou sta-

nici a prohlédne její zařízení. Stroje porouchané opraví se v domácí dílně, zařízené při pražském ústavu, a před odesláním na stanici srovnají se s jeho normálními přístroji. Podobně se zkoušejí všechny stroje nově zakoupené nebo vyrobené.

V ústavě soustředí se pozorování jednak na vlastních stanicích získaná, jednak s cizozemskými ústavy vyměněná. Všechna pozorování slouží především účelům prognosy. Předpověď povětrnosti budiž doložena vhodnou mapkou synoptickou, na které je vyznačen každodenní stav povětrnosti. Synoptické mapky, k nimž může být připojen i stručný výťah z pozorování telegrafických stanic, tisknou se v domácí litografii, zasílají se též soukromým předplatitelům, aby se mohly hojně rozšířit, nepřevyšuje prodejní cena jejich příliší ceny výrobní.

Při meteorologickém ústavě bude odbor vojenský, který bude pečovat o výcvik vojenských elevů v meteorologii, o užití meteorologie pro účely čistě vojenské, po případě zprostředkuje styk zahraniční vojenské meteorologické služby s naší meteorologickou službou, týkající se zájmů čistě vojenských.

Směr vědeckého bádání se nijak neomezuje. Všichni zaměstnanci ústavu jsou povinni ve zbývajícím volném čase svojí spoluprací přispívat k řešení problému, jež jim buď ředitel ústavu uloží, nebo který se souhlasem ředitelovým sami si vyvolí. Ústav bude uveřejňovat pravidelné zprávy o své činnosti, v kterých budou obsažena též podrobná pozorování a stručné přehledy vědeckých prací.

K práci vědecké pojí se též činnost popularisační, kterou bude nutno hlavně s počátku silně podporovat, aby také do širokých vrstev lidových vniklo správné poznání užítku vědecké meteorologie.

Na podporu vědeckého bádání bude v Praze vybudována observatoř vyhovující co možná všem požadavkům.

V čele meteorologického ústavu stojí ředitel, kterým se může stát jenom vědecky činný pracovník. Ten jest zodpovědný za činnost meteorologického ústavu, rozděluje práci všem pracovníkům v ústavě zaměstnaným, přijímá a rozděluje korespondenci, rediguje úřední publikace.“

Po schválení stanov byl Státní ústav meteorologický postaven před obtížný problém nalezení vhodných provizorních prostor pro meteorologickou službu. Zpočátku pracovalo až 12 osob v jednooknové kanceláři státní hvězdárny. Pomýšlelo se na adaptaci některých místností semináře v Klementinu nebo kláštera v Břevnově. Otázka provizorního ústavu byla vyřešena tím, že správce Ústavu pro meteorologii a klimatologii při Univerzitě Karlově, pan prof. Dr. Stanislav Hanzlík, propůjčil s nevšední ochotou státnímu ústavu polovici místností svého ústavu v II. patře budovy matematicko-přírodovědeckých ústavů v Praze II. U Karlova č. 3. Panu prof. Hanzlíkovi a profesorskému sboru přírodovědecké fakulty Karlovy univerzity vděčí státní ústav meteorologický za to, že našel provizorní umístění tak účelné, že by se za daných okolností nenašlo lepší. Ku přesídlení z Klementina na Karlov došlo v polovici května 1920.

Pokud se týče personálu ústavu, byl přidělen Dr. Schneide- rovi od 1. srpna 1919 jako zatímní asistent při hvězdárně pro

meteorologickou službu Phil. C. Alois Gregor, suplent státního gymnasia ve Strážnici a 29. dubna 1920 byl jmenován asistentem státního ústavu meteorologického. Dalšími asistenty byli stanoveni Phil. Dr. Emanuel Hof (29. dubna 1920) a Phil. Dr. Gustav Swoboda (20. června 1920). Ředitelem ústavu byl jmenován dne 31. srpna 1920 jeho dosavadní správce docent Phil. Rudolf Schneider.“

Ze stanov Státního ústavu meteorologického je zřejmé, že i po 100 letech se úsek meteorologie a klimatologie ČHMÚ věnuje stejným činnostem, jako v dobách jeho založení (pří- byly i mnohé další) mimo vojenské části a tvorby ročenek pozorování. Již od počátku ústav úzce spolupracoval s přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy a velkou roli mělo Klementinum a observatoř v Praze na Karlově.

Přejeme ČHMÚ jako pokračovateli Státního ústavu meteorologického mnoho úspěchů v jeho činnosti, aby dobře pečoval o tento obor a dále ho rozvíjel.

Zpracoval podle publikace Státní ústav meteorologický v prvním desetiletí republiky 1918–1928

Pavel Lipina

Z činnosti poboček v 2. pololetí 2019

Přednášky pobočky ČMeS v Hradci Králové:

23. 10. 2019 Stanislava Kliegrová (ČHMÚ): Mezinárodní spolupráce ČHMÚ

28. 11. 2019 Martin Novák (ČHMÚ): Biometeorologická předpověď v ČHMÚ

Přednášky pobočky ČMeS v Praze:

8.10.2019 RNDr. Miloslav Müller, Ph.D. (ÚFA AV ČR): Časová struktura intenzivních srážkových epizod v Česku

22.10.2019 RNDr. Radmila Brožková, CSc. (ČHMÚ): Nová provozní verze modelu ALADIN ve vysokém rozlišení

5.11.2019 RNDr. Vilibald Kakos: Dlouhodobé předpovědi přízemních tlakových polí dle alternační metody Františka Pechaly.

19.11.2019 Mgr. Michal Žák, Ph.D. (KFA MFF UK, ČHMÚ), Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D. (ČHMÚ): Léto 2019 - nejteplejší léto v Česku

3.12.2019 Mgr. Ondřej Vlček, RNDr. Nina Benešová, Ph.D., Mgr. Kateřina Honzáková, Ing. Jana Šmejdiřová, Dušan Štefánek, Jana Krajčovičová (ČHMÚ): Dopad scénářů emisí z lokálního vytápění (výhled 2023) na kvalitu ovzduší. *S přednáškou byla spojena schůze pražské pobočky ČMeS.*

17.12.2019 doc. RNDr. Tomáš Halenka, CSc. (KFA MFF UK): Od počátků numerické předpovědi počasí k současným pokusům o dlouhodobou předpověď a její propojení s klimatickými projekcemi.

Přednášky a akce pobočky ČMeS v Ostravě:

30. 9. 2019 RNDr. Radim Tolasz, Ph.D. (ČHMÚ Ostrava): Změna klimatu (jak ji prezentovat).

4. 11. 2019 Mgr. Michal Žák, Ph.D. (Katedra fyziky atmosféry MFF UK Praha): Všechno, co jste kdy chtěli vědět o CO₂ a skleníkovém efektu.

11. 11. 2019 RNDr. Roman Volný (ČHMÚ Ostrava): **Výstražné systémy v předpovědní službě ČHMÚ.**

19. 11. 2019 Prof. RNDr. Tomáš Pánek, Ph.D. (Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita): Sesuvy a změny klimatu v kvartéru.

25. 11. 2019 RNDr. Josef Keder, CSc., Ing. Petra Baue-rová (ČHMÚ Observatoř Tušimice, oddělení modelování a expertíz Praha): Interpretace dat systému SODAR-RASS a CEILOMETRŮ.

2. 12. 2019 Mgr. Martin Novák (ČHMÚ, RPP Ústí nad Labem): Operativní čistota ovzduší na RPP Ústí nad Labem - zkušenosti, aktuální stav a trendy.

Výročí narození osobností spjatých s meteorologií a bývalých členů Společnosti v roce 2020

425

Jan Marek (Marcus) Marci

330

Carl Rost

215

Robert Fitzroy

140

prof. RTDr. Bedřich Šalomon

prof. PhDr., RNDr. František Vitásek,

h.c., DrSc.

130

prof. Dr. Ing. Jan Dokládál

125

Ing. Dr. Miroslav Minář

prof. Dr. Ladislav Smolík, člen kore-

spondent

120

Ing. Vojtěch Lenner

Prof. RNDr. Mikuláš Konček, DrSc.

115

MUDr. Jan Černý

František Sekera

110

František Kouřil

Doc. MUDr. Svetozár Nevoľe, CSc.

MUDr. Miloslav Pastrňák

RNDr. František Nekovář

Josef Tatýrek

105

Ladislav Ježek

František Košťálek

Juraj Jurkovič

MUDr. Jiří Velický

MUDr. Ivo Pavlík, CSc.

100

RNDr. Jaroslav Červený

Jaroslav Uher

Matej Šteffek

Josef Kaválek

Prof. RNDr. Bořivoj Novák, DrSc.

Ing. Antonín Matěna, CSc.

Lubuša Janšáková

Michal Slezák

95

Doc. Ing. Bohuslav Kešner, CSc.

RNDr. Ladislav Krivský, CSc.

Jozefa Jarábková

Vlasta Reinová

RNDr., Margita Kurpelová, CSc.

Luděk Andrlík

dr. Vladimír Horný

Dr. Anna Zemková

MUDr. Alois Kubík

Ing. Dr. Vladimír Zacha

Doc. MUDr. Jaroslav Kubík, CSc.

Dr. Jozef Labus

prof. Vlastimil Bělohlávek

MUDr. Štěpánka Švorcová, CSc.

Ing. Andrej Harbulák

Kamila Kadulová

90

doc. RNDr. Jaroslav Kopáček, CSc.

prof. Ing. Vladimír Havlíček, DrSc.

MUDr. Viliam Baláž

doc. RNDr. Otakar Zikmunda, CSc.

Čestmír Podařil

Štefan Küchel

Ladislav Barchánek

Ing. Vladimír Matějka, CSc.

Ing. Milič Blahout

MUDr. Vladimír Slávka

Dr. Jana Šromová

Ing. Antonín Svoboda

MUDr. Ladislav Hodějovský

prof. RNDr. Karel Pěč, CSc.

RNDr. Vasil Strachota

prof. Ing. Vladimír Coufal, CSc.

Václav Volf

RNDr. Nina Věková, CSc.

Ing. Milan Kuchařík

RNDr. Bohdan Štengl

Gustáv Otruba

Richard Ježek

85

prom. geogr. Ingeborg Jurášková

Vladimír Vondráček

prom. geogr. Natálie Slabá

RNDr. Ladislav Rychetský

RNDr. Miroslav Zeman

RNDr. Lubomír Hodan

RNDr. Vilibald Kakos

RNDr. Aleš Gottwald, CSc.

Vladimír Král

9. 12. 2019 Mgr. David Gorný a David Tichopád (Amatérská meteorologická společnost): Bouřky a jejich pozorování.

Dne 9. 12. 2019 se uskutečnila Výroční schůze ostravské pobočky ČMeS a 30. prosince 2019 tradiční předsilvestrovská vycházka ostravské pobočky, 16. ročník.

Stanislava Kliegrová, Tomáš Halenka, Pavel Lipina

RNDr. Jan Strachota

RNDr. Eva Čechová, CSc.

Milan Olejník

Ing. Jiří Vašina

Ing. Josef Pitner

Jaroslav Kratochvíl

80

Dagmar Motyčková

RNDr. Ivana Nemešová, CSc.

RNDr. Miloslav Cícha

doc. RNDr. Jaroslava Kalvová, CSc.

RNDr. Eva Urbanová

doc. PhDr. Josef Procházka, CSc.

RNDr. Pavel Prošek, CSc.

Ing. Zdeněk Elfenbein

75

Ing. František Chylík

Mgr. Eva Žižková, CSc.

Ing. František Gregar

Ing. Jana Jarošová

Ing. Štefan Tóth

Ing. Jirí Habersberger

Milan Dolejš

Antonín Žalský

RNDr. František Sochor

Ing. Jan Dolejš, CSc.

František Ujházy

p.m. Eva Nováková

Ing. Josef Kotrnc

Ing. Jaromír Psota

70

RNDr. Naděžda Růžicková

RNDr. Ladislav Juránek, CSc.

Ing. Ladislav Doseděl

Zdeněk Černoch

RNDr. Jiří Kalibera, CSc.

Jarmila Palkovská

65

doc. RNDr. Josef Brechler, CSc.

Pavel Mairich

RNDr. Milena Ferebauerová

Ing. Antonín Hruška

Ing. Jaroslav Hintermüller

Jozef Lukačovič

60

RNDr. Karel Stránský

55

RNDr. Jan Kráčmar

Miroslav Vyšný

RNDr. Taťána Míková

RNDr. Martin Janoušek
 Ing. Pavel Hampel
 Vladimír Ondruch
 Mgr. Libor Černíkovský
 RNDr. Anna Valeriánová
 Dr. Ing. Martin Možný
 Ing. Lenka Stašová
 Československá bioklimatologická
 společnost
50
 Ing. Robert Junek
 Václav Dvořák
 Mgr. Blanka Krejčí

Pavel Lipina

Výročí úmrtí osobností spjatých s meteorologií a bývalých členů Společnosti v roce 2020

370
 René Descartes
255
 Prokop Diviš
155
 Robert Fitzroy

80
 Wladimir Köppen
65
 Rudolf Schneider
60
 prof. Dr. Ladislav Smolík
 RNDr. Oldřich Kostka
55
 prof. Jaroslav Maňák
 RNDr. Antonín Bečvář
50
 Ing. Dr. Miroslav Minář
 prof. geograf Dagmar Kipperová
 prof. Dr. Stanislav Brandejs
45
 Ing. Vojtěch Lenner
40
 Josef Kaválek
 Ján Popálený
35
 Akademik Alois Zátopek
 Ing. Jaroslav Čulík

30
 RNDr. Václav Jírovský
 Rostislav Hroza
 Milan Ríznér
25
 RNDr. František Stuchlík
20
 RNDr. Štefan Petrovič
 Ing. Jiří Vašina
15
 RNDr. Jiří Förchtgott
 RNDr. Rudolf Koubek
 RNDr. František Pechala, DrSc.
 RNDr. Miroslav Škoda, CSc.
10
 doc. RNDr. Otakar Zikmunda, CSc.
5
 RNDr. Jarmila Reinhartová, CSc.
 RNDr. Ladislav Háza
 Prof. Jean-Francois Geleyn
 RNDr. Zdeněk Smolík, CSc.
 Dušan Závodský

Pavel Lipina

EMS 2019 a 2020

V roce 2019 se uskutečnilo již 19. výroční setkání EMS, opět jako společná jednotná akce, Evropská konference pro aplikovanou meteorologii a klimatologii. Hostitelem byla Dánská meteorologická společnost a Dánský meteorologický institut, hlavním mottem konference, která probíhala ve dnech 9.-13. září 2019 na Dánské technické univerzitě v Lyngby u Kodaně, bylo „The Arctic: the new frontier for weather, ice and climate research, forecasting, and services“. Na akci bylo registrováno 846 účastníků z 50 zemí, takže to byla opět úspěšná událost v historii akcí EMS. Dle statistických údajů, z České republiky bylo přítomno na této konferenci 30 účastníků, čímž jsme se zařadili v návštěvnosti na 11. místo. Podrobnější informace o programu lze nalézt na adrese <http://www.ems2019.eu/>, kde je také možno vedle záznamu z významných plenárních momentů akce (zahájení, úvodní přednášky, Silver Medal přednáška, keynote prezentace apod.) dostat se i k některým prezentacím, které byly poskytnuty autory. Rovněž si lze prohlédnout poster, který byl vyhodnocen v rámci soutěže o nejlepší poster, která je již tradiční součástí prezentace posterů.

Další ročník je v současné době samozřejmě již připravován, uskuteční se ve dnech 7.-11. září 2020 u našich slovenských sousedů v Bratislavě na Ekonomické univerzitě. Bude to jubilejní 20. výroční setkání EMS, opět jako společná Evropská konference pro aplikovanou meteorologii a klimatologii, s ústředním tématem „Europe and droughts: Hydrometeorological processes, forecasting and preparedness“, což dobře vystihuje současné zájmy nejen lokálního pořadatele, tedy hostitelské Slovenské meteorologické společnosti a Slovenského hydrometeorologického ústavu, ale i širší oblasti států

především střední, jižní i východní Evropy. Pokračovat bude i změněná struktura, resp. hlavní programové bloky, které budou finalizovány a začátkem února otevřeny pro zaslání abstraktů s termínem ukončení lhůty dne 8. dubna 2020. Více podrobností a termínů na <http://www.ems2020.eu>, kde je uveden i termín pro žádosti o podporu pro mladé zájemce, tzv. YSTA, s datem 4. března 2020.

Zároveň si ještě dovoluji připomínku fotografické soutěže, která je v tuto chvíli vyhlášena, tedy **EMS Europhotometeo**, s termínem elektronické registrace a zaslání snímků do 15. ledna 2020 prostřednictvím odkazu na webu EMS v rámci obecných informací o soutěži, podrobnosti [viz https://www.emetsoc.org/awards/award-category/europhotometeo/](https://www.emetsoc.org/awards/award-category/europhotometeo/). Zde je přístupná i galerie nejlepších snímků z minulých ročníků soutěže, takže je možné najít i nějakou inspiraci. Samozřejmě ale není na místě cíleně hledat podobné náměty, originalita se vždy cení vysoko, je to většinou ale spíše o tom být ve správnou dobu na správném místě, samozřejmě s připravenou technikou, neboť štěstí přeje připraveným. Takže lovu zdar ...

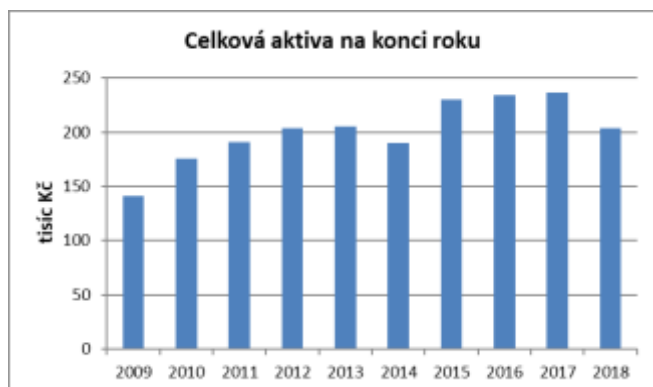
Tomáš Halenka

Zpráva o hospodaření za rok 2018

Finanční prostředky ČMeS byly v průběhu roku 2018 deponovány na dvou místech: běžném podnikatelském účtu číslo 1922595359/0800 a v pokladně, po větší část roku uschované v sídle společnosti, od listopadu 2018 na adrese trvalého pobytu hospodáře ČMeS. Od listopadu 2018 je na adrese trvalého pobytu hospodáře rovněž umístěno provozní účetnictví či dopisní korespondence. Starší dokumentace ČMeS zůstává umístěna na adrese sídla společnosti pod laskavou patronací paní RNDr. Anny Valeriánové, vedoucí Odboru klimatologie ČHMÚ.

K 1. lednu 2018 byl zůstatek na běžném účtu **235,101.60 Kč** a v pokladně **1,565.00 Kč**. K 31. prosinci 2018 byl zůstatek na běžném účtu **199,800.94 Kč** a v pokladně **3,765.00 Kč**.

Účetní bilance hospodaření v roce 2018 byla záporná v celkové výši **-33,100.66 Kč** a především díky jednorázovým úhradám dohod o provedení práce tvůrcům Meteorologického slovníku (40 tisíc Kč) a zároveň slabším výběrem členských příspěvků. Na konci roku 2018 přibližně třetina členů neměla uhrazena příspěvky za jeden rok či více let. Výroční seminář v Praze skončil v roce 2018 celkově s mírným ziskem 3 tisíce Kč. Semináře byly v minulých letech častým zdrojem přebytku v hospodaření ČMeS. V posledních letech je spíše tendence držet rozpočet seminářů vyrovnaný a v maximální míře prostředky z vložného použít k zvýšení atraktivity semináře pro jeho účastníky. Vývoj celkových zůstatků na konci roku na účtě a v pokladně a celkového hospodářského výsledku od roku 2009 ukazují následující grafy.

Příjmy a výdaje v roce 2018

Celkové příjmy ČMeS v roce byly loni 107,597.55 Kč, z toho 26,782.00 Kč dotace od AV ČR, 33,380.00 Kč členské příspěvky, 47,410.00 Kč konferenční poplatky, 25.55 Kč úroky a opravné bankovní transakce.

Výdaje loni dosáhly **140,698.21 Kč**. Mezi nimi dominují tři tradiční položky: pořádání seminářů (44,171.00 Kč), přednáškového cyklu „Hovory“ (28,168.80 Kč) a vydávání Věstníku (14,757.00 Kč). Loni také ČMeS vyplatila na dohodách o provedení práce 43,500.00 Kč autorům přednášek na pobočkách a elektronické verze nového meteorologického slovníku (tzn. mimo dohody proplacené v rámci vydávání

Věstníku). Bankovní poplatky dosáhly 3,106.86 Kč a 1.212.40 Kč činila různá drobná vydání. Konečně platba příspěvku ČMeS do Evropské meteorologické společnosti si vyžádala 5,782.15 Kč, která je ovšem pokryta v rámci dotace od AV ČR. Zde se sluší opět připomenout, že účastníci každoroční mezinárodní konference EMS, kteří jsou zároveň členy ČMeS, mají na tuto akci poměrně zajímavou slevu na vložném.

Petr Skalák

Organizační záležitosti z ČMeS

Jako již tradičně v závěru roku vyzýváme členy Společnosti, kteří nemají splněnu základní členskou povinnost, tedy uhrazený členský příspěvek za r. 2019, eventuálně i zpětně za předchozí rok(y). **Prosím tímto čtenáře, aby platili své členské příspěvky pravidelně na počátku roku bez dodatečných urgencí a upomínek. Děkuji.** Situace s nedochvilností uhrazení příspěvků je o to méně pochopitelná, když výše členských poplatků je dlouhodobě neměnná a relativně nízká (300 Kč/rok), navíc pro studenty, rodiče na mateřské a penzisty je dále snižena na symbolických 100 Kč/rok. Opětovně bude nutno přikročit, v souladu se Stanovami i novým občanským zákoníkem, k aplikaci Čl. 7 o zákonu členství (odst. 1., b).

Jak tedy platit včas členské příspěvky? Rozhodně nejlepší formou je bankovní převod na účet ČMeS číslo 1922595359/0800 v průběhu prvního čtvrtletí kalendářního roku. Vaši platbu stačí identifikovat vaším jménem ve zprávě pro příjemce (není potřeba variabilní symbol). Věřím, že většina z nás využívá nějakou formu elektronického bankovníctví. Zde lze velmi snadno nastavit trvalý příkaz k úhradě s četností opakovaním 1x ročně a takto se elegantně vyhnout situaci, kdy na úhradu příspěvků zapomenete. Pakliže z nějakých důvodů nemůžete platit příspěvky bankovním převodem a chcete platit složenkou, prosím přihlaste se mi a my vám složenku každý rok doručíme spolu s druhým číslem Věstníku. Předpokládám však, že tuto formu budou volit zejména starší členové Společnosti. Konečně třetí možností je zaplatit členské příspěvky osobně některému z členů Výboru, který následně příspěvky vloží do pokladny nebo na účet ČMeS:

pobočka **Brno**: Mgr. Petr Štěpánek, Ph.D. (tel. 541421033, e-mail: petr.stepanek@chmi.cz)

pobočka **Hradec Králové**: Mgr. Stanislava Kliegrová, Ph.D. (tel. 495705024, e-mail: stanislava.kliegrova@chmi.cz)

pobočka **Ostrava**: Ing. Pavel Lipina (tel. 596900219, e-mail: lipina@chmi.cz)

pobočka **Praha**: doc. RNDr. Tomáš Halenka CSc. (tel. 221912514, e-mail: tomas.halenka@mff.cuni.cz)

kontaktní spojení na hospodáře ČMeS, Mgr. Petra Skaláka (tel. 774953420, e-mail: skalak.p@czechglobe.cz)

Petr Skalák

Věstník elektronicky

Věstník ČMeS již nějakou dobu zasiláme rovněž v elektronické podobě přes e-mail konferenci ČMeS, popř. na další adresy. **Chcete se přidat k těm, kteří se již spokojují pouze s elektronickým doručením Věstníku, a šetřit**

tak papír a přírodu? Prosim, kontaktujte tajemnici společnosti Mgr. Stanislavu Kliegrovou, Ph.D. (tel. 495705024, e-mail: stanislava.kliegrova@chmi.cz)

Za výbor ČMeS Petr Skalá

JUBILANTI 2020

90 let

Vasil Strachota RNDr.
Jaroslav Kopáček doc. RNDr., CSc.

85 let

Vilibald Kakos RNDr.
Natálie Slabá prom. geogr.
Jan Strachota RNDr.

80 let

Jaroslava Kalvová doc. RNDr., CSc.

75 let

Jan Dolejš Ing., CSc.
František Gregar Ing.
Eva Žížková Mgr., CSc.

70 let

Ladislav Juránek RNDr., CSc.
Jarmila Palkovská
Zdeněk Černocho

65 let

Pavel Mairich
Josef Brechler doc. RNDr., CSc.
Milena Ferebauerová RNDr.
Jaroslav Hintermüller Ing.

55 let

Libor Černíkovský Mgr.
Martin Janoušek RNDr.
Jan Kráčmar RNDr.
Martin Možný Dr. Ing.

50 let

Blanka Krejčí Mgr.

Všem jubilantům blahopřejeme, s přáním hodně štěstí, pevného zdraví a úspěchů v dalších letech.

* PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 *

Výbor České meteorologické společnosti přeje členům a příznivcům společnosti příjemné a nerušené prožití Vánočních svátků a vše nejlepší do roku 2020.

* PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 * PF 2020 *